

Warszawa, *Gnień* 2016 r.

RPW/55292/2016 P
Data: 2016-09-12

DWOiP - IV - 072-1/15/37

160822-20055

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -09- 12
ZAL.	NR .....

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

W nawiązaniu do pisma Pana Rzecznika z dnia 31 marca 2016 r. nr VII.510.8.2014.AJK dotyczącego ograniczenia praw komorników sądowych do rzetelnego procesu sądowego w prowadzonych przeciwko nim postępowaniach dyscyplinarnych uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Celem dokładnej analizy problemu przedstawionego przez Pana Rzecznika pismem z dnia 6 czerwca 2016 r. zwrócono się do prezesów właściwych sądów z zapytaniem, w ilu wypadkach, w odniesieniu do sędziów orzekających w składach sądów okręgowych rozpoznających w drugiej instancji sprawy dyscyplinarne komorników sądowych, dochodziło do wyłączenia sędziego na podstawie art. 41 Kodeksu postępowania karnego.

W konsekwencji uzyskano dane dotyczące 37 sądów okręgowych (na 45 ogółem) za okres od czerwca 2013 r. do czerwca b.r. Wynika z nich, że w 32 sądach w ciągu ostatnich trzech lat w ogóle nie miały miejsca przypadki, aby w postępowaniach toczących się przed sądem okręgowym na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1138, j.t., dalej „u.k.s.e.”) zapadały orzeczenia w przedmiocie wyłączenia sędziego na podstawie art. 41 Kodeksu postępowania karnego.

Jednocześnie w omawianym okresie czasu jedynie w pięciu przypadkach doszło do wydania postanowień w trybie art. 41 k.p.k. przy czym:

- w Sądzie Okręgowym w Gdańsku stroną postępowania dyscyplinarnego był Prezes tego Sądu, w związku z czym sędziowie złożyli wnioski o wyłączenie od rozpoznania sprawy wskazując wyłącznie na służbową relację podległości wobec Prezesa Sadu. Wnioski te nie zostały uwzględnione przez sąd:

- w Sądzie Okręgowym w Szczecinie wnioskodawcą w postępowaniu dyscyplinarnym był Prezes tego Sądu, zaś wniosek złożył obwiniony wskazując, że podstawą wyłączenia ma być podległość służbowa członków składu orzekającego wobec prezesa. Sąd wniosku nie uwzględnił wskazując w uzasadnieniu orzeczenia, że „tego rodzaju zależność, wyłącznie służbowa, a nie orzecznicza czy osobista, nie stanowi okoliczności, o jakiej mowa w art. 41 § 1 k.p.k., czyli takiej, (...) która mogłaby wywołać racjonalne wątpliwości co do bezstronności (obiektywizmu) sędziów orzekających”;

- w Sądzie Okręgowym w Nowym Sączu doszło do wyłączenia wszystkich sędziów tego Sądu od rozpoznania sprawy (prezes sądu nie był wnioskodawcą) i przekazania sprawy innemu sądowi przez nadrzędny sąd apelacyjny. Było to konsekwencją okoliczności, że jeden z sędziów został wyłączony od rozpoznania sprawy na mocy art. 40 § 1 pkt 3 k.p.k., zaś wszyscy pozostali sędziowie powołali się na okoliczność, że przyczyną wyłączenia była znajomość z obwinionym, który jest synem wieloletniego sędziego Sądu Okręgowego w Nowym Sączu;

- w Sądzie Okręgowym we Włocławku było jedno postępowanie dyscyplinarne zainicjowane przez Prezesa tego Sądu. W omawianym postępowaniu sędziowie Sądu Okręgowego we Włocławku złożyli wnioski o wyłączenie powołując się na relacje wynikające zarówno ze stosunków służbowych, jak i relacji towarzyskich z obwinionym komornikiem;

- w Sądzie Okręgowym w Warszawie sędziowie w jednym przypadku z własnej inicjatywy złożyli oświadczenia w trybie art. 41 k.p.k. wskazując, że w odczuciu społecznym fakt, że stroną postępowania jest Prezes Sądu Okręgowego w Warszawie, zatem bezpośredni przełożony w rozumieniu prawa pracy, co może wywołać wątpliwości co do bezstronności orzekania. W związku z powyższym zostali oni wyłączeni od orzekania w sprawie. Brak jest jednak informacji, aby nadrzędny sąd apelacyjny przekazał sprawę do rozpoznania innemu sądowi, co może sugerować, że została ona rozpoznana w tym samym sądzie mimo wyłączenia kilku sędziów;

Mając na uwadze powyższe Minister Sprawiedliwości podtrzymuje dotychczas prezentowane stanowisko. Niezależnie od okoliczności, że do zastosowania instytucji z art. 41 k.p.k. w ramach postępowania dyscyplinarnego toczącego się przed sądem okręgowym dochodzi niezwykle rzadko, to sądy powszechne bez problemu radzą sobie w tych sprawach z przypadkami, gdy zachodzi konieczność stosowania przepisów o wyłączeniu sędziego. Jak wskazano, na gruncie procedury karnej, znajdującej odpowiednie zastosowanie w

postępowaniach dyscyplinarnych toczących się wobec komorników sądowych, najczęściej to sami sędziowie występują z inicjatywą wyłączenia ich składając stosowne oświadczenia, które są następnie przedmiotem badania przez sąd. Jak wynika z omówionych wyżej wypadków sam stosunek zależności służbowej między prezesem sądu a członkiem składu orzekającego w większości wypadków nie jest uznawany za dostateczną podstawę wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy. Takie stanowisko pozostaje w zgodzie zarówno z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 r. sygn. akt III CZP 66/14 (w którym wskazano, że: *„skoro gwarancje niezawisłości i bezstronności sędziów są współcześnie bardzo szerokie i skuteczne, w związku z czym sędziowie i ławnicy mają odpowiednie warunki do swobodnego orzekania, wolnego od jakichkolwiek wpływów zewnętrznych, to interes wymiaru sprawiedliwości przemawia przeciwko zbędnej, ekstensywnej interpretacji przepisów o właściwości sądów, które - o czym była mowa - także mają charakter gwarancyjny. Nie można przy tym zapominać, że zarówno przepisy ustrojowe sądownictwa, jak i judykatura jednoznacznie wskazują na brak jakichkolwiek istotnych zależności zachodzących między sędzią - organem (podmiotem) władzy sądowniczej - a sądem jako jednostką organizacyjną Skarbu Państwa lub pracodawcą sędziego”*), jak i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 grudnia 2015 r. sygn. akt I ASD 9/15, zgodnie z którym *„Ocena czy dana okoliczność uzasadnia wątpliwości co do bezstronności sędziego winna być dokonywana z perspektywy postronnego obserwatora. Wykluczone jest wyłączenie sędziego, gdy znajomość między nim a stroną miała charakter tylko służbowy, a więc nie miała pogłębionego charakteru i nie była nacechowana emocjonalnie.”*).

Należy przy tym zauważyć, iż wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy dyscyplinarnej stanowi wypadkową ewentualnych zarzutów strony co do bezstronności sędziego, subiektywnego przeświadczenia członka składu orzekającego co do własnej bezstronności i niezawisłości, jak też od ostatecznego stanowiska sądu rozpoznającego wnioski o wyłączenie. Jak wynika z przeprowadzonych analiz, w żadnym z badanych przypadków sądy powszechne na gruncie rozpoznawanych spraw dyscyplinarnych komorników sądowych nie miały trudności z rozwiązaniem problemów pojawiających się w związku z omawianym zagadnieniem, co jednoznacznie prowadzi do uznania, że aktualnie obowiązujące regulacje procesowe w sposób całkowicie wystarczający zabezpieczały prawo komorników sądowych do niezawisłego i bezstronnego sądu.

Niezależnie od tego, jak wynika z „Informacji o stanie egzekucji komorniczej za rok 2015 ” opracowanej przez Krajową Radę Komorniczą, w samym 2015 r. do Komisji Dyscyplinarnej przy Krajowej Radzie Komorniczej wpłynęły 102 wnioski dyscyplinarne,

przy czym jedynie 6 spośród nich pochodziło od prezesów sądów okręgowych. Oznacza to, że skala korzystania przez prezesów sądów okręgowych z uprawnienia do składania wniosków dyscyplinarnych w trybie u.k.s.e. jest znikoma.

Powyższe utwierdza Ministra Sprawiedliwości w przekonaniu, iż brak jest podstaw do przyjęcia, jakoby aktualny kształt normatywny przepisów dotyczących postępowania dyscyplinarnego komorników sądowych miał być sprzeczny z konstytucyjnymi i międzynarodowymi standardami dotyczącymi prawa do rzetelnego procesu sądowego.

SEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Patryk Jaki